

pligtet til at komme med et Lovforslag om Kirkeierens Forpligtelse til at skaffe Plads i Kirken. Det vilde ogsaa interessere mig at faae en Dom angaaende dette Spørgsmaal; og under Forbehold af Regjeringens nysnævnte Ret, selv om Dommen giver Kirkeieren Medhold, har jeg ikke noget saa Væsentligt at indvende imod Forslaget. Det er ved en tidligere Behandling bemærket af den ærede Ordfører, at de Levende kunne komme igjen en anden Søndag, men jeg anseer dem for berettigede til at komme i Kirken hver Søndag, og naar de næste Søndag kom igjen, kunde deres Plads jo være optaget af Andre. Med Hensyn til Lovudkastets Bestemmelse er det bemærket, at den skulde være saa besynderlig stillet. Nei, det er stillet klart, at der paa hviler Kirkeieren Forpligtelse til at udvide Kirken, naar der ikke længere er Plads. Men Bevistet derfor kommer ikke ind under Synets Afgjørelse. Det er en heel anden Beviismaade end den, der finder Sted ved Syn, der jo ikke kunne skjønne, om der var Plads, uden at de vare tilstede hele Aaret rundt. Der er derfor bestemt en anden Beviismaade end ved Syn, f. Ex. ved Vidneførelse, og det er kun af Hensyn til den store pecuniære Betydning for Kirkeieren, som dette Spørgsmaal kan have, at man har anseet det for rigtigt at forbeholde Kirkeieren Afgang til at faae Domstolens Kjendelse i det Tilfælde. Det er altsaa i sin Orden, at der her er bestemt, at man kan gaae til Domstolene ved Siden af, at Forpligtelsen er stillet saa klart som muligt. Under den tidligere Forsatning har der ikke — saavidt min Husommelse staaer mig bi — været den fjerneste Tvivl eller nogensomhelst Tanke om, at Kirkeierne ikke skulle være forpligtede til at udvide Kirkegaardene, og det vilde smerte mig, om der skulde være nogen Tvivl med Hensyn til Kirkerne.

Ordføreren: Derfor § 1 kommer til at lyde saaledes, som Udkastet foreslaaer, saa indseer jeg ikke andet, end at man ved Lov vil indføre i dette Forhold Absolutismens arbitraire Magt til at undtage Hvadsomhelst og Hvemsomhelst fra Lovens almindelige Bestemmelser. Om nu endog Ministeren forhen i dette Forhold har havt en saa stor vilkaarlig Magt, synes det mig ikke, at den kan bibeholdes, naar Sagen ordnes ved Lov. Hvad angaaer, at der blev sagt, at min Henpegning til de farlige Følger, det kunde have med Hensyn til Domstolkirker, ikke havde Noget at betyde, da Finanzministeren i dette Forhold kun var Kirkeier og Inspecteur og ikke videre, da vil jeg gjøre opmærksom paa, at han er en meget formaande Inspecteur, hvis Andragende hos Kirkeministeren vil have en overordentlig Vægt; og naar det var ham magtpaaliggende, vilde han idetmindste hos mangen Kirkeminister kunne sætte Sagen igjennem. Dette mener jeg bør ikke være ham muligt, og derfor tilraader jeg med Udvalget at vedtage Endringsforslaget. Hvad angaaer den foreslaaede Tilføining til § 4 om de større Dimensioner, da har allerede et andet Medlem af Udvalget udtalt sig om, at Udvalget vil tage det i nøiere Betragtning og gaae ind paa en saadan Tilføining til § 4, for at denne ikke skal præjudicere § 5. Jeg er enig med den høitærede Minister i, at Udkastet ganske bestemt udtaler, at det skal være Kirkeierne paalagt at udvide deres Kirker, naar Udvidelsen findes fornøden. Dette staaer der aldeles klart og tydeligt; men hvad der synes mig besynderligt er, at Domstolene skulle kunne dømmes om, hvad Erfaringen lærer. Jeg seer ikke, at det er Andet end at gjøre Domstolene til et Oversyn, og naar der ikke kan stiftes anden Sikkerhed, naar Kirkeierens Forpligtelse til at betynde Udvidelsen ikke kan tages under Paakjendelse, da vil jeg ansee det for aldeles intetbetydende, at Domstolene her nævnes.